

Az adócsökkentés lehetséges út - interjú Csaba László közgazdással
Gazdaságpolitika az SZDSZ után
 2008. 04. 02. 16.17

Jelenleg úgy tűnik, az MSZP egyedül folytatja a kormányzást. Sok szó esett már a válság politikai vetületéről, de kevesebb a várható pénzügyi következményekről. Márpedig az ország gazdasági helyzete sürgős intézkedéseket és higgadt, építkező politizálást igényel. A kihívásokról és a lehetséges válaszokról beszélgettünk Csaba László közgazdással, egyetemi tanárral

Simor András a jegybank elnöke nemrég arról beszélt, hogy 2000-2500 milliárdos kiadáscsökkentést tart szükségesnek, és felvetette hosszútávon az adócsökkentés lehetőségét is. Az MSZP azonban eddig elutasított mindenféle adócsökkentést. Várható, hogy változik a hozzáállásuk?

Mindenképp előremutatónak tartom, hogy felelős gazdaságpolitikus először beszélt arról, hogy érdemi és nem kozmetikai jellegű kiadáscsökkentésre van szükség, ami megalapozhatja az adócsökkentést. A bruttó hazai termék 0,3-0,7 százalékat kitevő módosításokkal ugyanis csak a tévébe lehet bekerülni, de változtatásokat nem lehet elérni. Ami az adósságcsoökkentést illeti, tudtommal az MSZP nem tervez ilyet jelentős mértékben. A miniszterelnök úr ma reggel is azt nyilatkozta, és ebben a tekintetben korábban is következetes volt, hogy a kiadások végigszemlélése után úgy látja, hogy ezek egyik részét politikai, másik részét gazdasági okokból nem lehet megfogni. S mivel a szocialisták jelen állás szerint egyedül fognak kormányozni az elkövetkező két évben, nagy adóügyi reformokra nem számíthatunk.

A Fideszhez közelálló szakemberektől ugyanakkor lépten-nyomon az adócsökkentés szükségességét halljuk. Ez most politikai szlogennek, vagy valós gazdaságpolitikai alternatívának tekinthető?

Ha azt mondjuk, hogy a szerb, vagy a szlovák példa nem létezik, akkor valóban nem reális alternatíva. De léteznek. Aki adócsökkentést mond, az kiadáscsökkentést is, illetve egyúttal kisebb államot tart jónak. Ez egy lehetséges választás, épp a szomszédunkban történt ilyen. Természetesen végig kell gondolni, hogy egy kisebb állam mivel jár együtt önkormányzati szinten, öngondoskodásban és a gazdasági növekedés terén. A szomszédos országok mindegyikében - Szerbiát is beleértve -, az elmúlt hat-hét évben jelentős gazdasági növekedést eredményezett, elég csak megnézni a statisztikákat. Ez ugyanakkor nem rövid távú folyamat, hiszen hat-hét év a gazdaságpolitika horizontján nem épp rövid idő. Tegyük hozzá, ha Szerbiában vagy Romániában járunk, láthatjuk, hogy elmaradottabb országok mint Magyarország. Kérdés, ez meddig marad így. Szlovákia például, ami mindig elmaradottabb régióknak számított történelmileg, mintha elhúzott volna mellettünk 2006-ban. S ez csak fokozódni fog, mostani ismereteink szerint nem lesz kisebb a szlovák gazdaság növekedése 2009-ben sem a mienknél.

Összefoglalva: adócsökkentésre és kiadáscsökkentésre mindig van tér, ha egy kormányzat elszánja magát, ha ennek van társadalmi támogatottsága és szakszerűen hajtják végre. Ez olyan, mint egy műtét: ha már a macskának levágjuk a farkát, azt egyszerre kell, nem egy héti. Vagyis, amennyiben a kormány elszánja magát az adócsökkentésre, akkor azt egy lendületből kell megtenni, és nem tíz évi folyamatosan évi pár százalékponttal haladva.

Másik, a közvéleményt foglalkoztató téma az egészségbiztosítási rendszer reformja. Az MSZP most már amellet van, hogy a magántőke kizárásával kell működtetni a biztosítókat.

A népszavazás eredményét nehéz másként értelmezni, mint úgy, hogy a választók a magántőke megjelenésére ebben a formában nemet mondtak. Nem szokatlan gyakorlat, hogy ilyenkor a kormány azt mondja, észrevette és megértette a választók üzenetét. Az MSZP-s politikusok egyébként szűk körben - nem a nyilvánosság előtt - elismerik, hogy ez az egészségügyi átalakítás sosem volt az MSZP választóinak szíve csücske. Ezért a magántőke kivonása nem okoz sem nekik, sem szavazóiknak különösebb megrázkódtatást.

A népszavazás után sokáig az volt a kormányzati álláspont, hogy a vizitdíj okozta bevételekiesést nem lehet pótolni a házi orvosoknak. Ugyanakkor Járai Zsigmond arról beszélt, hogy ez a deficit 40-50 milliárd, amit a költségvetés tartalékából fedezni lehetne. Ön hogy látja? Szükséges és megvalósítható a pótlás?

Úgy tudom, hogy 250 milliárdos tartalék áll rendelkezésre a költségvetésben, ráadásul az előzetes számításokat felülmúló kamatkiadások lesznek, így ez a tartalék könnyen elmehet másra. A kormány érve formális érv. Amikor az Alkotmánybíróság népszavazásra engedte ezeket a kérdéseket, tisztázta, hogy azért lehetséges ez, mert nem érintik a költségvetést. Ha ezt szó szerint vesszük, akkor nincs semmi gond, megszavazták, amit megszavaztak, és nincs semmiféle pótlás. Jogi értelemben amúgy is problematikus, hogy ha ön elmegy a házi orvosához, akkor ön és az orvos közé, ami egy magánjogi, üzleti kapcsolat az állam beleékelődik. Másik nézőpontból viszont, ha azt mondja az alkotmány, hogy hazánkban az egészségügyi ellátás állami feladat, akkor felmerülhet az az igény, hogy amennyiben szeretnénk fenntartani a magánorvosi praxisokban folyó ellátást, akkor az állam kiszervezett egy feladatot, amit el kell látnia. Ebben az esetben jogos lehet a felvetés, hogy a kieső összeget térítsék meg az intézményeknek. Nem olyan nagyságrendű összegről van szó, amit ne lehetne pótolni. Csak ugye ezek egyik oldalról szimbolikus tételeknek minősültek, amelyek a kormány politikájának egészéről szóltak, jogilag azonban semmi nem kötelezi a kormányt a kompenzációra.

A koalíció felbomlásával milyen változások várhatóak? Egy SZDSZ-es gazdasági miniszterrel, és egy erős liberális gazdaságpolitikai nyomással kevesebb terheli majd az MSZP-t...

Ha a kormány nem lesz jelentős támogatottsága, akkor nagy változtatásokba (privatizálás, államosítás, a közoktatás átalakítása) nem fog belefogni. Más kérdés, hogy az elmúlt két évben, négy évben, hat évben sem történt meg, hogy nekiestek volna eme területeknek. Változhat az ideológia, változhat a stílus – egy liberális politikusnak máshogy kell ugyanazt elmondania -, de a tartalom nagy változást nem várok. Ideértve az unióval szembeni kötelezettségek teljesítését, az árampiac liberalizálását, a versenypolitikát, az állami támogatások ügyét, a mezőgazdaságot. Ami a másik két, eddig SZDSZ által felügyelt tárcát illeti: a környezetvédelemben nincs liberális, szocialista vagy konzervatív szennyvízelvezetés. Hasonlóképpen az egészségügyben, ahol egy államosított rendszerünk van, amit a népszavazás is megerősített, szakmapolitikai, bürokratikus kérdések léteznek. Mint az OPE-finanszírozás, vagy a gyógyszergazdaságossági törvény. Az irányított betegellátás pedig eddig sem volt liberálisnak tekinthető koncepció. Horváth Ágnes minisztersége előtt Veresegyházán épp ezzel foglalkozott, nem is értettem soha, hogy ez miképp fér össze a liberalizmussal. A betegirányítás tulajdonképpen a National Health Service rendszerének felel meg, amit Angliában még a múlt század ötvenes éveiben vezettek be, és Margaret Thatcher sem tudta megváltoztatni. Visszatérve a gazdaságpolitikai kilátásokhoz, nem várok erőteljes változást. Talán kevesebb kezdeményezés és reformfenyegetés várható (mert sokan így élik meg a reformpolitikát). Ez nem is feltétlenül baj, mert a közigazgatást, a választópolgárok túlnyomó részét megnyugtathatja, hogy nem jönnek újabb váratlan ötletek.

A gazdasági stabilitás mennyire lesz biztosított?

Nem vagyok biztos benne, hogy a gazdaságot jól érinti majd a passzív politika, hiszen az 50 százalék körüli újraelosztásból nem lesz magyar újjászületés. Ám talán az jótékony hatású lehet, hogy a törvénykezés, mint elbizonytalanító tényező eltűnik.

Csaba László életútja

Csaba László Budapesten született 1954-ben. 1976-ban szerzett diplomát a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem nemzetközi kereskedelempolitikai és pénzügyi szakirányán. 1976 és 87 között az MTA Világ gazdasági Kutatóintézetében dolgozott. 1978-ban védte meg egyetemi doktori disszertációját a BKÁE Világ gazdaságtan Tanszékén, 1984-ben pedig kandidátusi értekezését az MTA-n.

1988-tól 2000 júliusáig a Kopint-Datorg Rt.-nél dolgozik. 1994-ben jelent meg "Az összeomlás forogatókönyvei" című munkája, amivel 1996-ban az MTA doktora címet nyerte el. 1997-ben habitált a BKÁE-n (Budapesti Corvinus Egyetem), ugyanezen évtől az ÖHG Tanszék egyetemi tanára.

1991-97 közt a Külkereskedelmi Főiskola címzetes tanára. 1990-94, illetve 96-98 között alelnöke 1999-2000 között pedig elnöke lett az Európai Gazdaság-összehasonlító Társaságnak. 1999-től a Debreceni Egyetem Közgazdaságtudományi Karán is egyetemi tanár, a Globalizáció, versenyképesség, regionalitás című doktori program megszervezője és elindítója.

2000 júliusa óta a Közép-európai Egyetem Nemzetközi és Európai Tanulmányok Tanszékének egyetemi tanára, nemzetközi doktori alprogram vezetője és a közgazdaságtani doktori program alapító tagja.

200 tudományos közleménye 18 országban jelent meg. 19985 óta tagja az MTA Közgazdaságtudományi Bizottságának, amelynek 1996-2002 között társelnöke, 2003-2005 között pedig elnöke volt. A tavalyi évben újraválasztották, így a posztot 2008-ig töltheti be.

Forrás: www.mfor.hu